

Eduskunnan hallintovaliokunta

Lausuntopyyntö 26.2.2025

Poliisilaitoksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikoslain 6 ja 17 luvun muuttamisesta

1 Asia

Hallitus esittää kahta uutta rikoksen koventamisperustetta ja yhtä uutta kriminalisointia.

Koventamisperusteiksi esitetään rikoksen tekeminen osana rikollisjoukon toimintaa ja henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tekeminen erityisen nöyryyttävällä tavalla. Lisäksi viittatoista nuoremman henkilön käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä säädettäisiin rangaistavaksi erillisenä rikoksena.

Ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on vahvistaa katujengirikollisuuteen, alle rikosvastuikäisten lasten hyväksikäyttämiseen rikoksen tekemisessä ja nöyryytysväkivaltaan liittyvää rikoslainsäädäntöä.

2 Lausunto

Helsingin poliisilaitos on antanut kyseisestä HE-luonnoksesta lausunnon Poliisihallitukselle elokuussa 2024. Hallituksen esityksen rikoslain muuttamista koskevat ehdotukset ovat samat kuin oikeusministeriön laatimassa luonnoksessa. Ainoa ero on se, että rikollisverkoston käsite on korvattu rikollisjoukon käsitteellä, mutta niiden määritelmä on säilynyt samana. Helsingin poliisilaitoksen kanta asiaan ei ole muuttunut ja se kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Rikollisjoukon määritelmäsäännöksessä erityisen toimivaa katujengien toimintaan puuttumisen näkökulmasta on se, että sitä ei ole kytketty tietyn vakavuusasteisiin rikoksiin, vaan nimenomaan yleisillä paikoilla tapahtuviin kaikenlaisiin ja lieviinkin rikoksiin. Toimivana on pidettävä myös sitä, että määritelmäsäännös ei edellytä rikosten aiheuttamaa konkreettista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantumista, vaan abstrakti vaarantaminen on riittävää. Määritelmäsäännös näyttäisi olevan tarpeeksi joustava sovellettavaksi erilaisten ryhmien toimintaan ja HE:ssä on avattu laajasti säännöksen soveltamiskriteerejä. Järjestäytynyttä rikollisryhmää koskevan nykyisen koventamisperusteen soveltaminen on melko korkean kynnyksen takana. Ankarammalle rangaistuksen mittaamiselle ennen varsinaista järjestäytyneeseen rikollisuuteen siirtymistä on olemassa tarve viimeaikaisen katujengi-ilmiön voimistumisen ja niihin liittyvien julkisella paikoilla tehtyjen ja sivullisten turvallisuutta vaarantavien rikosten myötä.

Toisen koventamisperusteen osalta HE:ssä on hyvin tuotu esiin säännöksen keskeinen soveltamisala ja viimevuosina yleistynyt tekotapa rikoksen uhrin kuvaamisesta ja video-materiaalin lataamisesta verkkoon, minkä jälkeen sitä ei käytännössä enää saada sieltä pysyvästi poistetuksi. Usein materiaali on joka tapauksessa ollut laajan henkilöpiirin nähtävissä ja kopioitavissa. Tämä nöyryyttävä elementti voi aiheuttaa uhrille jopa enemmän kärsimystä kuin itse rikos.

Viittatoista nuoremman henkilön käyttäminen välikappaleena tahallisen rikoksen tekemisessä säädettäisiin rangaistavaksi erillisenä rikoksena. Käytännössä teko on säädetty rangaistavaksi jo nykyään välillisenä tekemisenä. Nimenomainen säännös kuitenkin osoittaa selkeästi lainsäätäjän korostuneen moitearvostelun lapsen kehitystä vaarantavasta tekotavasta ja lisärangaistusta tällaisesta toiminnasta on pidettävä perusteltuna. Lapset ovat alttiita houkutuksille ja taivutteluille rikolliseen elämäntapaan ryhtymiseksi ja heitä jopa rekrytoidaan järjestäytyneisiin rikollisryhmiin, minkä jälkeen ryhmästä irrottautuminen on vaikeata. Ehdotetulla säännöksellä voi olla ennaltaehkäisevää vaikutusta sen suhteen, että tämä muualla Euroopassa jo verraten yleinen toimintatapa ei pääsisi leviämään ja yleistymään Suomessa.

3 Asiantuntijan nimeäminen

Eduskunnan hallintovaliokunnan 7.3.2025 kuultavaksi asiantuntijaksi nimetään rikostarkastaja Kimmo Sainio, joka toimii ammattimaisen rikollisuuden torjunnasta ja rikostiedustelusta vastaavan toiminnon johtajana.

Jari Liukku, poliisipäällikkö

Markku Heinikari, rikosylitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.03.2025 klo 08:46. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallitus

Rikostarkastaja Kimmo Sainio

05.03.2025

Asiakirja: ID-25150321

Asia: POL-2025-29254

Helsingin poliisilaitos

Pasilanraito 11, PL 11, 00241 Helsinki

kirjaamo.helsinki@poliisi.fi

Puhelin 0295 470 011, Faksi 0295 411 622, poliisi.fi